

Институт за истраживање српских страдања у XX веку

МАСОВНИ ЗЛОЧИНИ МАЈА 1992.

Приредила: Драгана Гавриловић

2. МАЈ 1992.

Сарајево, скоро строги центар главног града БиХ. Егзекуција заробљених припадника ЈНА извршена је **2. маја 1992.** Неколико дана пре егзекуције у насељу Добриња, недалеко од аеродома, уверени да им се ништа лоше не може догодити, добровољно се предало осам војника ЈНА, углавном резервиста српске националности, који су чинили посаду транспортера. Уместо да буду пуштени, размењени, одведени у заробљенички логор или предати, односно враћени, својој команди, заробљеници су везани одведени у кућу Касима Рујевића где су подвргнути страховитим мучењима групе муслимана који су се наизменично изживљавали над немоћним људима. Осморици војника у међувремену су придодата и четворица цивила српске националности, који су, на жалост, до данас остали неидентификовани и који су подвргнути истој тортури. Ова група од дванаест већ унакажених мученика пребачена је из наведене куће у гаражу Градског саобраћајног предузећа где је настављено злостављање. Након више дана невиђеног физичког иживљавања сви су побијени у Великом парку код Дома полиције. Њихова тела бачена су и спаљена у контејнеру за смеће иза зграде Радио-телевизије Сарајево. Не слутећи шта се догодило са затвореницима, српске власти општине Илиџа тражиле су обавештење о судбини одведених резервиста и од Министарства за народну одбрану БиХ, са потписом министра Јерка Дока, лажно су извештени да су наведени резервисти пуштани и отишли својим кућама (писмо СО Илиџа заведено под бр. 02/288-1 од 21. маја 1992.).

Жртве: 1) Ђорђе (Спасо) Бјелица, 1971; 2) Драгомир (Миладин) Бјелић; 3) Влајко (Ђорђе) Голубовић, 1970; 4) Стеван (Мирко) Ђокановић, 1952; 5) Миливоје (Илија) Лаловић, 1951; 6) Зоран (Маринко) Марковић, 1957; 7) Недељко (Божидар) Вујичић, 1968; 8) Миладин (Јово) Вукомановић, 1957. Имена четворице српских цивила која су накнадно додата овој групи и даље су непозната.

Нови Град, једно од већих и доста богатих посавских села у Општини Оџак са знатно бројнијом српском популацијом (Хрвата 219, муслимана 4, Срба 1595, југословена 71, осталих 11) претрпело је **2. маја 1992.** веома тежак напад од стране хрватско-муслиманских оружаних формација састављених од војника из оџачке и суседник општина, припадника Армије БиХ. Приликом напада страдало је више мештана српске националности. Село је и раније у више наврата било изложено нападима, гранатирању и оружаним провокацијама од полицијских и војних хрватско-муслиманских оружаних састава. О страдању Срба овог села редовно су обавештаване мировне снаге УН и разне хуманитарне организације, али се они, као и обично кад су у питању страдања Срба, нису на то обазирали. На сам дан окупације Новог Града страдала су само три лица српске националности, али укупан број страдалих Срба Новог Града је скоро двадесет пута већи. После окупације села почеле су рације на Србе и оне су постале свакодневна појава. Срби су протеривани у логоре у којима су многи изложени мучењу и убијени. Само у једној рацији која се догодила неколико

дана по окупацији, 8. маја исте године, ухапшен је и одведен у логоре велики број Срба. Многи од њих се никада нису вратили живи. (До сада је утврђено да су од лица одведених у тој рацији страдали: Мика /Радован/ Бумбић, 1972; Недељко /Аврам/ Бумбић, 1939; Остоја /Јово/ Бијелић, 1926; Радован /Слободан/ Ђукић, 1967; Драгиња /Дамјан/ Ковачевић, 1910; Јован /Стево/ Ковачевић, 1907; Марија /Алекса/ Ковачевић, 1903; Остоја /Стево/ Ковачевић, 1911; Чедо /Јован/ Милојевић, 1942; Вид /Миленко/ Павић, 1956; Јадранко /Јован/ Павић, 1965; Војислав /Светозар/ Перић, 1934; Петар /Јован/ Пурић, 1925; Милош /Митар/ Ракић, 1963; Марко /Саво/ Станић, 1944; Светозар /Гојко/ Станић, 1932; Богдан /Пејо/ Станковић, 1910; Живко /Богољуб/ Татић, 1961; Раде /Триво/ Томановић, 1944; Стево /Михајло/ Топић 1942; Димитрије /Васо/ Шишљагић, 1928; Михалло /Вид/ Шишљагић, 1967.) Места егзекуције нису само логори у које су одведени похватани мештани, већ и само село, па и властите куће. Сва српска имовина Новог Града је опљачкана, а многе српске куће демолиране, разорене и спаљене. Уништена је православна црква из 1939. године посвећена Светим апостолима Петру и Павлу.

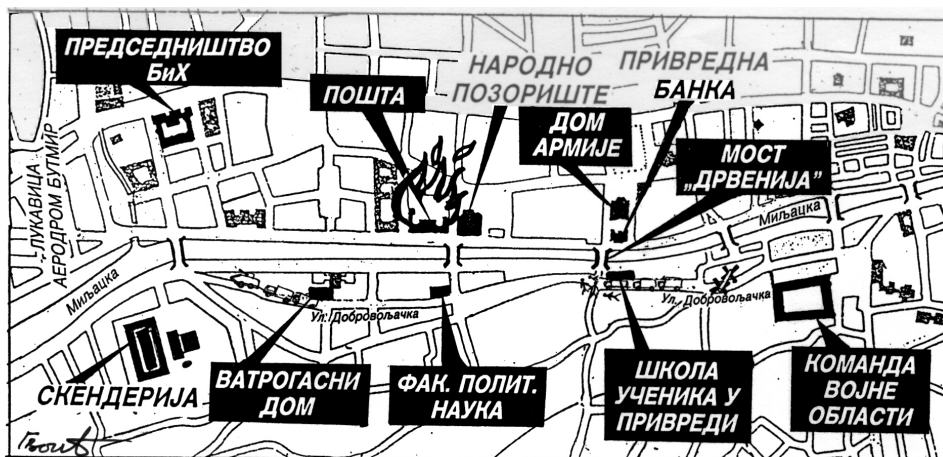
Жртве: 1) Зоран (Мико) Видаковић, 1970; 2) Савка (Јован) Лешић, 1962; 3) Жељко (Роса) Мршић, 1972.

3. МАЈ 1992.

Сарајево, урбани део града **Добровољачка улица, Централни затвор и подрум објекта ДТП Партизан**. Злочин муслиманских оружаних, полицијских и војних, формација Сарајева, приликом напада на колону возила ЈНА која се кретала од команде Друге војне области према касарни у Лукавици, догодио се **3. маја 1992.** године. Колону су безуспешно обезбеђивали командант снага ОУН у БиХ канадски генерал Мекензи и Колм Дојл, изасланик Европске заједнице у БиХ. Треба напоменути да је ЈНА у то време имала легалан статус у БиХ. Рок за повлачење ЈНА из БиХ истицало је тек 19. маја 1992. год. Напад на колону је, по свим индицијама, раније предвиђен и планиран у врховима муслиманске власти. Они ни овом приликом нису поштовали постигнути договор са представницима југословенске војске и међународне заједнице да возила и људство ЈНА мирно и безбедно напусте Сарајево. Извесан број војника и официра убијен је приликом напада, а они који су заробљени затворени су у наведеним објектима где су подвргнути интензивном муслиманском и хрватском физичком "превеспитавању".

Жртве: 1) потпуковник Бошко (Јово) Јовановић, 1947; 2) старији водник Раденко (Милан) Магазин, 1969; 3) пуковник Бошко (Петар) Михаиловић, 1943; 4) пуковник Градимир (Пане) Петровић, 1940; 5) пуковник др Будимир (Саво) Радуловић, 1935; 6) пуковник Мирко (Саво) Сокић, 1949. и војници 7) Звездан Арсић; 8) Александар Благојевић; 9) Предраг (Станимир) Церовић; 10) Горан Давидовић; 11) Зоран Гајић; 12) Миодраг (Милош) Ђукић; 13) Слободан (Велимир) Јелић, 1972; 14) Небојша (Томислав) Јовановић, 1973; 15) Роберт Кочиш; 16) Миломир Мојсиловић; 17) Срђан (Миломир) Николић; 18) Перица Новић; 19) Витомир Петровић; 20) Жељко Ракић; 21) Стево Ритан; 22) Ивица (Миљурко) Симић, 1973; 23) Драган (Ђуро) Витковић, 1961; 24) Обрад Грозденовић; 25) Миломир Јанић; 26) Срећко Јовановић, 27) Јуко Нормела; 28) Нихад Кастрати, поручник; 29) Марко (Милутин) Лабудовић, 1952, кап. 1. класе; 30) Бранко Поповић, 1957; 31) Казафер Ротић; 32) Миро Сокић; 33) Бојан Стијак; 34) Здравко Томић; 35) Велимир Чикарић; 36) Ивица (Драги) Цветковић, 1965. поручник.

5. V 1992. *Karta dela Sarajeva sa obeleženim mestima napadana armijski koloni*

Зебина Шума, Општина Србиње, муслиманско село са малим бројем изолованих српских породица (муслимана 414, Срба 15). Масакр који су извршили наоружани муслимани, припадници тзв. Зелених беретки, у ствари Армије БиХ, догодио се **3. маја 1992.** и тада су у својој кући убијена три члана породице Фуштар, српске националности. Њихова имовина је опљачкана, а кућа спаљена. Тела покојника пронађена су угљенисана на згаишту куће након пет дана, 8. маја 1992, а наредног дана су надлежни органи Општине извршили њихову идентификацију.

Жртве: 1) Јела Фуштар, 1924, њен супруг 2) Владо (Перо) Фуштар, 1926. и њихов син 3) Миле (Владо) Фуштар, 1966.

4. МАЈ 1992.

Граховиште, Општина Вогошћа-Сарајево, претежно, или већинско, српско село (Срба 120, Хрвата 3, муслимана 15, Југословена 13) први пут настрадало **4. маја 1992.** док су се мештани бавили свакодневним сезонским пољопривредним пословима на својим имањима. Тог дана су наоружани припадници Армије БиХ, претежно муслимани регрутовани са подручја Сарајева, упали у атар села и на силу, без непосредног повода, са ливада, башта и поља покупили и одвели више лица српске националности. Сви они су потом спроведени у Сарајево и смештени у логор за Србе на Кошеву, недалеко од познатог фудбалског стадиона, готово у средишту града, где су и поубијани. Њихова тела, по одобрењу локалних муслиманских власти, ексхумирана су тек после две године и тада су породице ових недужних српских жртава могле да их на достојан хришћански начин сахране. Сведоци тврде да су дозволе за ексхумацију плаћане по 8000 ДМ.

Жртве: 1) Жељко (Милош) Владушић, 1959; 2) Илија (Млађен) Владушић, 1949. његов брат 3) Јеремија (Млађен) Владушић; 4) Милан (Перо) Пајдаковић, 1950; 5) Ранко (Остоја) Сикираш, 1953; 6) Бранко (Војин) Сикираш, 1938; 7) Милорад (Илија) Спасојевић, 1950; 8) Ранко (Илија) Спасојевић, 1955. и 9) Јово (Богдан) Живковић, 1934.

5. МАЈ 1992.

Поље, нешто веће село у Општини Дервента, са претежно хрватским становништвом (Хрвата 750, муслимана 5, Срба 308, Југословена 45, осталих 17). Српски део села су, на препад, **5. маја 1992.** освојили хрватско муслимански оружани састави Армије БиХ. Том приликом на суров начин убијена су три лица српске националности. Њихова тела су откопана и достојанствено сахрањена тек након три године 24. марта 1995. Српска покретна имовина у селу је опљачкана, а непокретна имовина разорена и поплањена. Од тог напада у селу Поље не постоје услови за живот и опстанак српског становништва. Преживели мештани су већином у избеглиштву у слободним српским насељима БиХ, односно Републике Српске, мањим делом у Југославији, претежно у Србији, али и у другим државама.

Жртве: 1) Миленко (Недељко) Милошевић, 1945; 2) Илија (Андрија) Јелић, 1929; 3) Илинка (Јово) Ђекић, 1946.

Кричаново, доста велико посавско село у Општини Српски Брод, настањено претежно мештанима хрватске националности са малим бројем припадника других народа (Хрвата 900, муслимана 8, Срба 45 и Југословена 48). Злочин се додио **5. маја 1992.** када је у српском делу села, у стамбеној згради Жарка Томичевића, који је стицајем случајних околности био одсутан, масакрирано пет лица овог српског домаћинства. Препад на њихову кућу и имање извршили су претежно мештани, припадници локалних хрватских и муслиманских оружаних јединица из састава промуслиманске Армије БиХ и Хрватског вијећа обране. Том приликом су пред кућом у дворишту хладним оружјем, углавном ножевима, поубијани сви чланови породице Томичевић који су се затекли у кући. Имовина је опљачкана и уништена.

Жртве: 1) Даринка (Видо) Томичевић, 1941; 2) Ружа (Душан) Томичевић, 1932; 3) Недељко (Саво) Томичевић, 1935; 4) Драгутин (Спасоје) Томичевић, 1934; 5) Марко (Триво) Томичевић, 1931.

6. МАЈ 1992.

Бљечева, претежно муслиманско село у подрињској Општини Братунац (Срба 71, муслимана 532, југословена 4). Локалне оружане формације из састава Армије БиХ извршиле су ничим изазван напад на српски део села на велики и значајни православни празник **Ђурђевдан 6. маја 1992.** пре подне. Тај неочекиван напад био је суров наговештај прогона и истребљивања Срба из братуначког и сребреничког краја, а догодио се у време интензивних мировних преговора Срба и муслимана о заједничком суживоту. Напад на српски део Бљечеве, као и напад на село Гниона у сребреничкој општини, који се догодио истог дана, прекинули су све српске илузије да до оружаног сукоба ипак неће доћи. То је у исто време био доказ да оружане сукобе намећу муслимани пажљиво бирајући време и места напада. Овом приликом за почетак свог похода изабрали су два мала незаштићена српска засеока која се нису ни покушала бранити, а за време напада дан великог српског празника. То је показало да циљ нису само српска села већ и верници који припадају православној вероисповести. Та пракса се наредних година понављала и отуда данас раширено уверење да је реч не само о грађанском, већ и о верском рату, муслимани кажу џихаду,

у БиХ. Имовина побијених и избеглих мештана је опљачкана, разорена и спаљена.

Жртве: 1) Косана (Новак) Зекић, 1928; 2) Гојко (Лазар) Јовановић, 1917; 3) Милан (Милак) Зекић, 1954. (који је након два месеца подлегао повредама у Београду.)

6. и 7. МАЈ 1992.

Ритешић у добојској општини. На српски део села (Срба 423, Хрвата 148 и Југословена 12) веома јаке хрватско-муслиманске оружане формације састављене од људства прикупљеног из околних села (Буковца, Фоче, Которског, и др.) са добојске и суседних, поготово посавских, општина извршиле су претходно испланиран, али неочекиван напад. Јединице које су извеле напад припадале су регуларном саставу Армије БиХ, али, по свему судећи, и хрватском Збору народне гарде (108. бригада ЗНГ из Нове Градишке, и др. из Републике Хрватске). Напад и окупација села извршени су на Ђурђевдан и трајали **6. и 7. маја 1992.** У та два дана на свиреп начин масакрирано је више цивила српске националности. Имовина жртава, као и преживелих избеглих Срба је опљачкана, спаљена и разорена. Оскрнављена је, опљачкана, спаљена и разорена и српска православна црква.

Жртве: 1) Брестовац (Милан) Остоја, 1941; 2) Брестовац (Радо) Срето, 1932; 3) Дејановић (Саво) Мирко, 1931; 4) Ћалић (Радован) Стево, 1951; 5) Поповић (Никола) Новак, 1920; 6) Ужар (Вукашин) Драгомир, 1948; 7) Зоран (Милован) Ђекић, 1967. и 8) Џабић (Ђоко) Драган, 1959.

7. МАЈ 1992.

Осмаче, Општина Сребреница. У близини овог доста великог муслиманског села постављена је заседа **7. маја 1992.** на локалној саобраћајници Сребреница-Скелани-Бајина Башта. Том приликом је сачекано и уништено теретно моторно возило у коме се налазило више цивилних лица српске националности, која су се пред најездом муслиманских оружаных формација исељавала из једног дела сребреничке општине и покушала да преко села Чичевац допру у Скелане и даље у Бајину Башту и Србију. Заседу су поставили наоружани припадници локалних муслимана сврстани у јединице Армије БиХ. Ово је и прво веће колективно страдање Срба у сребреничкој општини и прва заседа у којој је у овом делу Подриња убијено више лица. Ту праксу муслимани ће наставити и трајаће све време рата. У сребреничком крају до пролећа 1994. готово једна трећина укупних српских жртава страдала је у заседама и изненадним препадима из скривених муслиманских бусија. У заседама су сачекивани српски пролазници и возила и тај начин убијања претворио се временом у неку врсту муслиманске специјалности. То је за нападаче и најбезбеднији начин оружаног обрачуна са оним кога желе да убију. Ризик за властити живот је минималан, а то је и најважније.

Жртве: 1) Милојка (Славко) Митровић, 1953; 2) Радосава (Милован) Стјепановић, 1956; 3) Небојша (Радомир) Ђорић, 1966; 4) Зоран (Обрен) Вукосављевић, 1970; 5) Симо (Манојло) Танасијевић, 1952; 6) Миливоје (Богдан) Илић, 1962. и 7) Данило (Радомир) Петровић, 1961.

8-12. МАЈ 1992.

Полој, мало насеље у Општина Српски Брод у коме су мештани српске националности изложени незапамченом покољу **8-12. маја 1992.** Напад и покољ извршиле муслиманско-хрватске формације Армије БиХ регрутоване на подручјима босанске и хрватске Посавине. Највише страдалника животе су изгубили у властитим кућама, а многи убијени мештани спаљени са кућама или бачени у бунаре из којих су њихова тела извађена тек по повратку Срба у село. Реч је углавном о старијим особама оба пола које, услед болести или старости, нису хтели или нису могли да благовремено напусте село. После покоља припадници Армије БиХ и њихова пратња, деца, жене и старци из околних муслиманских и хрватских села, опљачкали су и разорили имовину својих жртава. Наредних пет месеци, све до 7.октобра 1992. ово село и подручје били су под окупацијом и недоступни српском становништву.

Жртве: 1) Љубо (Дамјан) Гојковић, 1928; 2) Смиљана (Сретко) Гојковић, 1947; 3) Драгица (Илија) Ивановић, 1932; 4) Јелица (Перо) Ивановић; 5) Тода (Адам) Калабић, 1921; 6) Славко (Симо) Калабић, 1917; 7) Јелка Петровић, 1913; 8) Симеуна (Василије) Петровић, 1913; 9) Петар (Ђорђе) Петровић, 1912.

8. МАЈ 1992.

Маглај, урбани део града, средиште истоимене општине у подножју планине Озрен и његовог веома бројног сеоског српског залеђа (у граду: Хрвата 463, муслимана 4318, Срба 1994 и Југословена 1926). И поред тога све време рата Маглај је, у доброј мери захваљујући, пре свега, присуству великог броја муџахедина, светих ратника ислама, био у поседу власти хрватско-муслиманске коалиције, а Срби у граду као и на знатном делу окупираног сеоског подручја, стално изложени злостављању, пљачки и злочинима припадника Армије БиХ. Један од таквих злочина догодио се **8. маја 1992.** год. када су у граду убијене три недужне цивилне особе српске националности. У овој општини, и у некада великим традиционално српским селима Доња Бочиња (муслимана 2, Срба 800) и Горња Бочиња (муслимана 1, Срба 771), можда треба напоменути, и после окончања рата налазио се велики камп исламских светих ратника-муџахедина. А њихово присуство у Босни изазвало је страх код представника Међународне заједнице, првенствено Американца, и камп је укинут. У Маглају је опљачкана и уништена српска православна црква посвећена Св. Илији, подигнута још 1909. Исто учињено и са Парохијским домом.

Жртве: 1) Горан (Душан) Стоканић, 1965; 2) Велимир (Милоје) Панић, 1954; 3) Душан (Вељко) Стоканић, 1929.

Јегинов Луг, доста велико српско село (Срба 517) у Општини Калесија, **8. маја 1992.** напали су припадници оружаних формација Армије БиХ регрутовани из саме Калесије и претежно, или искључиво, муслиманских села ове и околних општина: Раинци, Тупковић, Репух, Грачаница, Вуковије, Тојшићи, и др. У току напада и освајања, али и кад су били присиљени да се повуку из Јегиновог Луга, муслимански војници су убили и масакрирали више цивилних лица српске националности, још већи број њих ранили, заробили и отерали у логоре у којима су после сталних злостављања неки убијени, а неки размењени за заробљене муслиманске војнике. Сва српска покретна имовина и стока опљачкани, а непокретна имовина спаљена је и разорена. Исто се догодило и са новоподигнутом српском православном црквом.

Жртве: 1) Драган (Обрад) Марковић, 1962; 2) Милорад (Давид) Марковић, 1905. и његов син 3) Славко (Милорад) Марковић, 1934; 4) Војо (Саво)

Јовановић, 1929; 5) Витомир (Вељко) Јовановић; 6) Босиљка Томић; 8) Мирко Миленковић.

9. МАЈ 1992.

Баљковица, српски делови села (Баљковица Горња: Срба 452, муслимана 141, Баљковица Доња: Срба 294, муслимана 50) у општини Зворник, напале су у преподневним часовима **9. маја 1992.** оружане муслиманске формације "Зелене беретке" и "Патриотска лига" из састава Армије БиХ. Јединице нападача сачињавали искључиво муслимани и Хрвати прикупљени из насеља са територије зворничке и околних општина. Приликом напада, који је извршен истовремено из неколико околних суседних муслиманских села (Јајића, Шетића, Међеђе и Поточана), убијено је и масакрирано много цивилних лица српске националности, а још већи број њих повређен претежно ватреним оружјем. Српска имовина, храна и стока опљачкани и постали плен нападача и њихових породица које су после војника упале у село и одвукле све што се могло одвући. После пљачке спаљено је и разорено преко 60 стамбених зграда и безмало сви помоћни објекти које поседује свако пољопривредно домаћинство.

Жртве: 1) Станојка Грујић, 1936; 2) Божидар (Спасоје) Микић, 1959; 3) Драгомир (Миле) Митровић, 1962; 4) Радислав (Миле) Митровић, 1964; 5) Бранислав (Миле) Митровић, 1968; 6) Чедомир (Љубо) Михајловић, 1953; 7) Милан (Војин) Михајловић, 1968; 8) Слободан (Властимир) Савић, 1968; 9) Симка Савић, 1927; 10) Јулка Којић, 1925; 11) Славко (Милорад) Бојић, 1927; 12) кћерка Димитрија Бојића; 13) син Раје Михајловића.

Збориште претежно српско село у Општини Српски Брод (Срба 608, Хрвата 145, Југословена 65, осталих 32) нападнуто **9. маја 1992.** Главни удари усмерени су на српски део села и српско становништво. Напад су извршиле наоружане формације Армије БиХ формиране добрим делом у Хрватској, као и у хрватским и муслиманским насељима овог дела босанске Посавине. По српским проценама реч је о ширем плану који има за циљ изгон Срба и уништавање српских насеља општине Босански Брод. Посебно изненађење код српског становништва представљала је суровост коју су испољили њихови некадашњи суседи. Поред знатних људских жртава, великог броја повређених и убијених, селу је нанесена и огромна материјална штета. Разорена је српска православна црква и споменик српским жртвама ранијих хрватских злочина из времена Другог светског рата. Све што је могло да се однесе опљачкано је и однето, а куће и остала непокретна имовина разорени и поплаћени.

Жртве: 1) Недељко (Симеун) Крушкоњић, 1925; 2) Андрија (Лука) Ћирић, 1943; 3) Стана (Раде) Ћирић, 1920; 4) Марија (Стево) Ћирић, 1920; 5) Мара Ковачевић, 1916; 6) Никола (Драгутин) Гаврић, 1953; 7) Петра (Тешан) Крушкоњић, 1909; 8) Миле (Ђурађ) Ковачевић, 1970.

Букова Греда у Општини Орашје. Српски део овог села са релативно уравнотеженим односом Срба и Хрвата у укупном становништву (Срба 164, Хрвата 137, Југословена 5) напала је и освојила **9. маја 1992.** године 106. орашка бригада, састављена од припадника хрватске и муслиманске популације из овог дела босанске Посавине. У нападу су се посебно истакли припадници полиције: војне и цивилне. По освајању села организована је рација и потрага, боље речено хајка, за Србима који су остали у селу. Том приликом многа лица убијена су у својим кућама, у двориштима, на улицама, а остали мештани похватани и протерани у

логоре за Србе који су били веома бројни у Орашју, Оџаку и другим општинским центрима, као и селима овог подручја у којима су у то време владале муслиманске и хрватске војне и цивилне власти. (Од затворених лица српске националности из логора се никада нису вратили: Андрија /Душан/ Гаврић, 1949; Александар /Раде/ Петровић-Аца, 1951; Саво (Ђуро/ Сарић, 1940; Аћим /Младен/ Цвијановић, 1937; Бранислав / Перо/ Цвијановић, 1969; Перо /Стево/ Цвијановић, 1926; Чедо /Младен/ Цвијановић, 1944.) Имовина побијених и протераних лица српске националности опљачкана је, а све што се није могло однети разорено и спаљено. Знатан број Срба из Букове Греде који су одведени из села окончали су своје животе у логорима, а остатак је наредних месеци ослобођен разменом и враћен на слободну српску територију.

Жртве: 1) Лазар (Арсеније) Васиљевић, 1961; 2) Митар (Милан) Гаврић-Мићо, 1939; 3) Милан (Петар) Гаврић, 1974; 4) Зоран (Перо) Максимовић, 1969; 5) Жарко (Јово) Максимовић, 1952; 6) Драго (Перо) Цвијановић, 1963; 7) Марко (Јован) Максимовић, 1937; 8) Перо (Милан) Гаврић, 1944.

Лужани Босански и Жеравац, суседна села у општини Дервента на граници према Општини Босански, односно Српски Брод са доста измешаним становништвом (Лужани Босански: Срба 592, Хрвата 151, муслимана 1, Југословена 34, осталих 9; Жеравац: Срба 133, Хрвата 639, Југословена 11, осталих 4) српски делови оба села нападнути су и окупирани **9. маја 1992.** За време напада и окупације убијено је, у знатном броју случајева на веома свиреп начин, у властитим кућама или у двориштима, велики број цивилних лица искључиво српске националности. Напад на Лужане и Жеравац извршили су припадници регуларних војних и полицијских јединица Републике Хрватске у садејству са истородним оружаним формацијама Армије БиХ регрутованим са подручја ове и суседних посавских општина. Похватани мештани српске националности одведени су у логор "Пољари" у коме су били изложени даноноћним физичким мучењима и злостављању. Због сталне физичке тортуре у логору многи српски затвореници ових села оставили су ту своје недужне животе. Српска имовина у селу Лужани Босански, посебно резерве хране, пољопривредна механизација и сточни фонд опљачкани су, а стамбени и остали помоћни грађевински објекти и непокретности у доброј мери разорени и спаљени.

Жртве: 1) Јелка (Павле) Јовичић, 1911; 2) Видосава (Јаков) Шукурма, 1934; 3) Михајло (Јово) Костић, 1911; 4) Рајко (Крсто) Јовичић, 1946; 5) Госпава (Павле) Мичић, 1915; 6) Симеун (Коста) Плавшић-Гаринче, 1938; 7) Боро (Стево) Марковић, 1961; 8) Зоран (Аница) Милојевић, 1947. из Жеравца; 9) Душан (Видо) Бановић, 1931; 10) Вид (Игњо) Васић, 1920, Жеравац; 11) Боро (Душан) Живковић, 1956, Жеравац; 12) Невенка (Константин) Чечавац, 1927; 13) Петар (Жарко) Аривуковић, 1964; 14) Митар (Симо) Лукић, 1926; 15) Мирко (Обрад) Ђурђић, 1952; 16) Илија (Лазар) Бардак, 1924; 17) Вучић (Јелка) Перо, 1921; 18) Душан (Симеун) Којић, 1968; 19) Недељко (Саво) Милошевић, 1968; 20) Боро (Миленко) Радовановић, 1967; 21) Ђорђе Стојаковић, 1918; 22) Драго (Миле) Ћосић, 1965; 23) Савка (Јовица) Шукурума, 1936; 24) Даница (Обрад) Бановић, 1945 из Жеравца и 25) Ђорђе (Глигор) Бановић, 1938. такође из Жеравца; 36) Петар (Илија) Вучић, 1921.

10. МАЈ 1992.

Сарајево, урбани део града Храсно брдо, у Озренској улици, **10. маја 1992.** Тога дана муслимани, припадници територијалне одбране Армије БиХ, заробили су три припадника српске територијалне одбране. Супротно међународним нормама и устаљеним обичајима рата заробљени српски територијалци су поубијани на веома свиреп, бестијалан начин. То се

видело после преузимања њихових тела до којих је српска страна дошла разменом за живе муслимане и њихове војнике. На телима масакрираних српских заробљеника утврђене су, поред осталог, и следеће повреде: код двојице заробљеника извађено по једно око, код све тројице поломљене руке у пределу зглобова шаке и лакта, утврђене посекотине и дубоки убоди оштрим предметом у пределу врата и стомака, отворене ране и улубљења на лобањи једног од заробљених Срба настали ударцима тешким тупим предметом.

Жртве: 1) Милош (Божидар) Стевић, 1952; 2) Крста (Лука) Сладоја, 1952; 3) Момчило (Никола) Пророк, 1951.

11. МАЈ 1992.

Лијешће, највеће српско село у Општини Српски Брод (Срба 1889, Хрвата 15, муслимана 3, Југословена 113, осталих 10) нападнуто и окупирано **11. маја 1992.** од веома бројних снага Армије БиХ, регрутованих из хрватских и муслиманских насеља бродске и околних општина у републикама Хрватској и Босни и Херцеговини. У раздобљу окупације на веома различите начине: ватреним оружјем, ножем, спаљивањем или тупим предметима, појединачно или колективно, убијено је више лица српске националности овог села. Већина жртава страдала је у својим кућама и на својим имањима. Многи од оних који су похватани одведени су у логоре и тамо страдали. По освајању села разорена је српска православна црква Силазак Светог Духа из 1869, а Парохијски дом миниран и спаљен. Разорен и споменик подигнут жртвама хрватских усташких покоља и њиховог терора из Другог светског рата. Разорен јер су жртве ашистичког терора овог села и у прошлом рату углавном била лица српске националности. Српска лична имовина, покретна и непокретна, као и резерве хране и сточни фонд, опљачкани су, разорени и спаљени. Исто је учињено и са објектима друштвеног стандарда у селу. Избегли и преживели Срби заштиту су потражили на подручјима под контролом војних и цивилних власти Републике Српске.

Жртве: 1) Јован (Драгољуб) Грабовач, 1943; 2) Богољуб (Лука) Ивановић, 1907; 3) Петар (Марко) Ивановић, 1919; 4) Недељко (Милан) Митрић, 1953; 5) Жељко (Урош) Митрић; 6) Анђа (Жарко) Пејчић, 1937; 7) Теодор (Томо) Пејчић, 1930; 8) Стоја (Стево) Сријемац, 1913; 9) Драгиња (Жарко) Шукурма, 1945; 10) Ђука (Лука) Јаћимовић, 1914; 11) Милица (Пејо) Костић, 1957; 12) Николија (Алекса) Кузмановић, 1907; 13) Станоје (Глигор) Маслић, 1932; 14) Глигор (Ђоко) Теодосић, 1926; 15) Јока (Лазо) Топић, 1921; 16) Вељко (Захарије) Сријемац, 1933; 17) Петра (Захарије) Сријемац, 1930. Поред наведених, у селу је страдао још извесан број лица која, можда неоправдано, не помињемо јер време њиховог страдања још није утврђено.

12. МАЈ 1992.

Врела, два села у Општини Српски Брод (Доња Врела: Срба 234, Хрвата 350, муслимана 2, југословена 37, осталих 13; Горња Врела: Срба 179, Хрвата 135) нападнути истовремено **12. маја 1992.** Напад су извршили, искључиво на српске делове села, припадници Армије БиХ регрутовани са територије ове и суседних општина. Многим жртвама, лицима српске националности, живот је одузет на веома суров начин, хладним оружјем: ножем и тупим предметима. Једној од жртава је одсечена глава и пронађена 40 метара далеко од тела. По освајању села припадници Армије БиХ извршили су рацију српских цивила оба пола и потом их депортовали у већ раније основане логоре. Иста је судбина задесила и повређене и рањене мештане. Њихова покретна имовина, храна, превозна и радна средства, као и веома богат сточни фонд, опљачкани и постали власништво нападача. Непокретна имовина спаљена и разорена. У Горњим Врелима уништена је српска православна црква Огњена Марија, подигнута 1939.

Жртве: 1) Миле (Богдан) Лазић, 1944; 2) Милорад (Цвијетко) Лазић, 1941; 3) Босилка Вујић, 1922; 4) Жељко (Лазар) Дуроњић, 1973; 5) Спасоје (Саво) Дуроњић; 6) Јован (Тоде) Ђукић, 1971; 7) Милојка (Божо) Лазукић, 1969.

Горњи Свилај, претежно хрватско село (Хрвата 1013, муслимана 1, Срба 753, Југословена 27, осталих 18), односно српски заселак Г. Свилаја **Кадар**, у Општини Оџак, запоселе су и окупирале од стране хрватско-муслиманске оружане формације Армије БиХ **12. маја 1992.** Тог дана похапшено је и затворено у сеоском Задружном дому или одведено у логор "Стролит" у Оџаку више десетина лица српске националности. Знатан број српских затвореника ликвидан је у тим казаматима, а сви логораши без обзира на пол или узраст, били изложени најразноврснијим облицима психичког и физичког злостављања. Приликом запоседања овог села убијено је више лица српске националности, а имовина готово свих који су ту живели опљачкана и разнета по суседним хрватским и муслиманским кућама и селима. Што се није могло опљачкати и одвући из села спаљено је и разорено. Село је дуго таворило под окупацијом, као својеврсан логор за мештане српске националности. У то време у Горњем Свилају минирана је и разорена новоподигнута српска црква.

Жртве: 1) Недељко (Миле) Ђаковић, 1942; 2) Недо (Влајко) Ђаковић, 1934; 3) Лука (Станко) Милановић, 1931; 4) Симка (Михаило) Ракић, 1913.

Споменик антифашистима убијеним у Другом светском рату који су 1992. у Г. Свилају минирали и разорили припадници хрватских оружаных снага.

Српска православна црква разорена после хрватске окупације села Г. Свилај 1992.

13. МАЈ 1992.

Горњи и Доњи Клакар, претежно српска села у Општини Српски Брод (Горњи Клакар: Срба 658, Хрвата 45 и Доњи Клакар Срба 551, Хрвата 14) изложена нападу и вишедневној окупацији **13. маја 1992.** Окупацију су извршиле хрватско-муслиманске оружане формације из ове и суседних општина сврстаних у јединице Армије БиХ. Том приликом убијено је на веома суров, готово бестијалан начин више лица српске националности, а похватани мештани затворени и одведени у логоре. Остала, преживела, лица српске националности, која су успела да благовремено напусте Горњи и Доњи Клакар, нашла су се у туђини и избеглиштву на територији РС, Србије и СРЈ. Сва затечена српска имовина, резерве хране, пољопривредна механизација и веома богат сточни фонд опљачкани су и пренети у муслиманска и хрватска села, а стамбене и пословне зграде, као и остала непокретна имовина претворени у згаришта и разорени. У Доњем Клакару разорена је српска православна црква Светих врачева Козме и Дамјана, а спаљен и српски Светосавски дом.

Жртве: 1) Петра (Јово) Васић-Петрија, 1930; 2) Бранко (Стојко) Васић, 1923; 3) Драгомир (Лазо) Пајић, 1930; 4) Љеља (Тодор) Пајић, 1907; 5) Глигор (Саво) Бардак, 1930; 6) Стјепан (Станко) Глигоревећ, 1930. Поред наведених пронађено је још шест масакрираних цивила, али из формалног разлога није утврђено да су страдали наведеног дана и зато не наводимо њихова имена.

Гнионица, припада посавској Општини Оџак. Напад на село (Хрвата 25, муслимана 5, Срба 780, Југословена 24, осталих 85) извршен је **13. маја 1992.** У акцији освајања и окупацији учествовале су оружане формације регрутоване из муслиманских и хрватских села оџачке и суседних посавских општина. У време напада у Гнионици се налазио и велики број српских избеглица из околних села која су претходних дана већ била окупирана од стране Армије БиХ. Већина мештана и избеглица напустили су село. Отишли су у нади да ће се ускоро вратити, али и у страху да ће завршити као и Срби суседних села које су Хрвати и муслимани већ освојили, а то је логор и смрт у логору. Па и поред великог опреза у селу је ипак страдало више цивилних лица српске националности. Реч је, углавном, о старијим особама које су веровале да је довољно то што су невини и што ни једном

Масовни злочини муслиманских и хрватских снага над Србима, 1992 – 1995.

муслиману или Хрвату нису никакво зло нанели. Тако нису мислили нападачи и окупатори. По њиховом мишљењу у селу жив може остати само онај човек који није Србин. Пљачку српске имовине, и овом приликом, извршили су припадници друге колоне нападача, цивили, односно жене, деца, старци, некадашње колеге са посла и комшије из истог или суседних села. У селу је уништена и српска црква Светог цара Лазара.

Жртве: 1) Анка (Јовиша) Даниловић; 2) Богдан (Раде) Даниловић; 3) Јово (Томо) Даниловић, 1931; 4) Маринко (Стево) Крстић, 1970; 5) Тимотије (Стево) Ракић, 1932; 6) Богдан (Давид) Станојевић, 1930.

Винска, село у Општини Српски Брод, у коме су Срби чинили доминантну већину (Срба 516, Хрвата 23), напале су **13. маја 1992.** исте оружане формације Армије БиХ које су извршиле нападе и на остала српска насеља ове општине. Тог и наредна два дана у селу на свиреп начин убијене и спаљене три старије мушке особе српске националности. Похватани мештани су протерани у логоре у којима су изложени свим облицима злостављања, а многи потом убијени. Гранатирана је, разорена, опљачкана и оскрнављена српска православна црква Рођење Пресвете Богородице, а Парохијски дом опљачкан и спаљен. Разорен споменик НОБ подигнут палим локалним антифашистичким борцима и жртвама усташког терора, углавном лицима српске националности, страдалим у време Другог светског рата. Сва српска лична имовина и богат сточни фонд опљачкани, а остало спаљено и разорено.

Жртве: 1) Бошко (Лука) Марковић, 1923; 2) Бранко (Лука) Јовичић, 1929; 3) Рајко (Алекса) Јовичић, 1934.

Припадници 108. бригаде хрватске војске после окупације српског села Винска опљачкали су и разорили цркву Рођење Пресвете Богородице. На зиду се види усташко обележје „U“ и назив бригаде 108.

14. МАЈ 1992.

Зоље, село у Општини Калесија са нешто већим бројем муслимана у укупном становништву (Срба 552, муслимана 602, Југословена 3, осталих 12). Српски део села напали су **14. маја 1992.** у јутарњим часовима наоружани муслимани из Калесије, Тузле, Живиница и околних муслиманских села, а највише од најближи суседи муслимани из истог села, сврстани у јединице Зелених беретки, Армије БиХ. У српском делу села тада су се већ налазиле српске избеглице из села Царска Бара. Напад је био неочекиван и добро планиран са великим бројем учесника, а село небрањено и препуштено само себи, иако се ЈНА још налазила у БиХ. Многи мештани српске националности похватани су и одведени у логоре, а осам лица убијено је на веома суров начин: ножем, спаљивањем, тупим предметима. Сва српска имовина је опљачкана и пренета у муслимански

део села, а остатак разорен и спаљен. Стока и живина, чак и свиње, разнесени по околним селима и у оштински центар Калесију. Разлупана је црквена капела на српском православном гробљу.

Жртве: 1) Митар Ковачевић; 2) Лазар Ковачевић; 3) Симо Пајић; 4) Радомир Миловановић, парализован и болестан; 5) Јовица Перић; 6) Јелка Стојановић; 7) Цвија (Михајло) Костић, 1924; 8) Петка Јокић.

15. МАЈ 1992.

Међе у подрињској општини Сребреница. Село са доста измешаним становништвом, али и знатном српском већином која је углавном концентрисана и у неколико српских заселака (у селу укупно Срба 130, муслимана 87), потом села **Осредак** (Срба 195), **Виогор** (Срба 99, муслимана 32) и **Ораховица** (Срба 334, муслимана 91) са бројним српским засеоцима као што су Карно, Чумовићи (20 српских кућа), Црни Врх, Сјемово (8), Ровићи (7), Долови (8), Боровац (3), Стоп (5), Јеремићи (8), Оровица (5), Поретак (5), Јадар (3), Бујаковићи (2), Кипрова (7), Стопови (4), Јасик (3), Бибићи (10), Бојна (5), Дебело брдо (4), Ковачице (10), Сарићи (6), Кожиге (7), и др. нападнути су **15. маја 1992.** у раним јутарњим часовима пред свитање. Данима пре напада у више наврата вођени су безуспешни разговори с муслиманским представницима о мирном суживоту. Муслиманске преговараче представнике мештана из околних села најчешће су предводили милиционери Хакија Мехољић и Насер Орић. Када је Србима изгледало да је договор остварен муслимани, под изговором да траже скривено оружје и радио-станицу, изненада су напали и запосели наведена српска насеља. У нападу су учествовали добро наоружани припадници Армије БиХ регрутовани у околним муслиманским селима Сребренице и Братунца. У засеоцима Чумовићи и Ровићи, на превару је ухапшен знатан број мештана српске националности. Они су делом размењени 10. јуна 1992, а делом спроведени у затворе у Сребреници. Све што је у наведеним селима и засеоцима било српско, почевши од имовине: покућства, беле технике и стоке, до темеља је опљачкано, а потом преко 200 кућа и још више осталих зграда спаљено и разорено. У кућама су спаљена и изгорела четири старија и непокретна лица српске националности.

Жртве: 1) Петрија (Симо) Андрић, 1932; 2) Милојко (Милован) Гагић, 1947; 3) Радивоје (Ђорђе) Суботић, 1954; 4) Војислав (Симо) Ђурић, 1930. и његов непокретни син 5) Новак (Војислав) Ђурић, 1955; 6) Љубица (Драго) Гагић, 1950. подлегла тортури у сребреничком затвору; 7) Крсто (Радован) Петровић, 1938; 8) Јевтић (Цвијан) Радивоје-Рацо, 1959;

Тузла, периферија града, **Брчанска малта 15. маја 1992.** Тога дана су наоружани локални муслимани и Хрвати, сврстани у оружане формације Патриотска лига, Територијална одбрана и Зелене беретке, кукавички и вероломно напали колону возила ЈНА која је у мирнодопској формацији напуштала град. Колону је сачињавало око 200 моторних, претежно теретних, возила и око 600 припадника ЈНА: резервиста, војних старешина и регрута, углавном Срба који су мобилисани на подручју тузланског региона. Према одредбама Резолуцији СБ УН и у договору представника СРЈ и БиХ припадници ЈНА који нису рођени у БиХ требало је да ову републику напусте до 19. маја 1992. Представници ЈНА су се дисциплиновано држали постављених рокова и договорених услова за напуштање касарни и града. Напад на Брчанској малти био је претходно добро испланиран и припремљен са јединим циљем да се онемогући мирна евакуација и да се убије што више Срба припадника ЈНА. Организатори и предводници ове муслиманско-хрватске акције нису се освртали ни поштовали благовремено постигнуте договоре и утврђене рокове. Напротив, рачунали су на фактор

изненађења, а то значи да напад морају извести наводно цивилна лица у самом граду и пре дана када истиче време за евакуацију. Зато су неки од нападача били преобучени у женске хаљине! На жалост, ни данас, иако је од тог догађаја прошло више од дванаест година, још нису позната имена свих жртава, а тиме ни укупан број страдалих у овој заседи. Муслиманске власти још увек калкулишу и сматрају да ће умањити обим и карактер злочина ако прикрију број страдалих и њихове гробнице. Тела многих покојника су спаљена, а нека тајно покопана вероватно негде на зеленим површинама града. Ускоро потом почело је у Тузли и страдање српских богомоља. Оштећена је Саборна црква Успење Пресвете Богородице из 1882. године. Два пута је гранатиран и два пута пљачкан Епископски двор. Гранатирана је и управна зграда и црква Светог Георгија из 1910.

Жртве: 1) Раденко (Анђелко) Благојевић, 1970; 2) Војо (Драго) Благојевић, 1942; 3) Војо (Симо) Благојевић; 4) Ристо (Анђелко) Божановић, 1955; 5) Гордан (Илија) Божић 1964; 6) Мирослав (Данило) Божић, 1948; 7) Данило (Мирко) Цвјетковић, 1972; 8) Жарко (Милан) Цвјетковић, 1972; 9) Жељко Дангубић; 10) Славко (Петар) Деспотовић; 11) Јован Ђокић; 12) Робин (Саво) Ђурановић, 1971; 13) Душан (Раде) Ђурић, 1952; 14) Марко (Милан) Ђурић, 1936; 15) Миленко (Марко) Ђурић, 1963; 16) Рајко (Душан) Ђурић; 17) Раде (Душан) Ђурић; 18) Зоран (Марко) Ђурић, 1961; 19) Живко (Илија) Ђурић; 20) Жарко (Јован) Гаврић; 21) Перо (Радивоје) Гавриловић; 22) Васкрсије (Жарко) Гогановић, 1937; 23) Перо (Цвијетин) Икић; 24) Владо (Стево) Илић; 25) Драго (Љубо) Јањић, 1956; 26) Максим Јефтић; 27) Горан (Никола) Јокић, 1972; 28) Младен (Крсто) Јосиповић, 1965; 29) Душко (Живан) Јовановић, 1972; 30) Миленко (Перо) Јовић, 1967; 31) Мирослав (Милорад) Јовичић-Миро, 1968; 32) Миро (Милован) Јовичић; 33) Милан (Васо) Кулишић, 1945; 34) Слободан (Марко) Латковић, 1973; 35) Ранко (Јован) Лазић, 1973; 36) Мирослав Лопашко; 37) Илија (Милан) Лукић, 1964; 38) Саво (Милорад) Лукић, 1959; 39) извесни Ђумић; 40) Ђорђије (Станимир) Љубојевић, 1962; 41) Јово (Милан) Максимовић; 42) Ранко Марковић; 43) Стојко (Цвијетин) Марковић, 1962; 44) Драган (Миленко) Мекић, 1959. и његов брат 45) Зоран (Миленко) Мекић; 46) Владимир (Мићо) Мићановић, 1968; 47) Зоран (Радован) Михајловић 1968; 48) Милан (Радован) Михајловић, 1969; 49) Српко (Симо) Митровић, 1934; 50) Радивоје Модраковић; 51) Радован (Трипун) Модраковић; 52) Бранко (Ранко) Мркоњић, 1948; 53) Стојан Мркоњић; 54) Милан (Васкрсије) Недић, 1955; 55) Радо (Неђо) Недић, 1955; 56) Бранислав Панић; 57) Стојан Пантић; 58) Остоја (Ђорђије) Перић, 1969; 59) Боро (Сретко) Петровић, 1971; 60) Ненад (Радивоје) Поповић, 1954; 61) Миленко (Бранко) Савић, 1959; 62) Божидар (Бранко) Сорајић, 1973; 63) Чедо (Василије) Стојановић; 64) Сретен (Бранко) Стојановић, 1955; 65) Боро (Милорад) Тадић, 1964; 66) Раде (Јово) Тодић, 1970; 67) Драган (Душан) Тодоровић, 1964; 68) Радомир (Лука) Тодоровић, 1954; 69) Милован (Цвијетин) Трифуновић; 70) Јеленко (Јован) Тубић, 1953; 71) Милорад (Јанко) Тубић; 72) Душко (Живан) Васић; 73) Јово (Ненад) Васић, 1953; 74) Цвијетин (Љубомир) Вујановић, 1966; 75) Саво (Анђелко) Вукојевић, 1965; 76) Драженко (Бранислав) Зеџ, 1972; 77) Тришо Живковић; 78) Ненад (Радојко) Савић, 1972; 79) Бранко Стојановић; 80) Ранко (Душан) Ђурић; 81) Бошко (Радован) Илић, 1970; 82) Милорад (Јанко) Остојић, 1954.

Блаце, мало село у Општини Коњиц, (21 становник српске националности) нападнуто је **15. маја 1992.** од домаћих хрватско-муслиманских оружаних формација, припадника Армије БиХ. Реч је о намери и давно утврђеном плану да се по сваку цену овај део Херцеговине етнички очисти од српског становништва. На тим просторима Херцеговине већ је увелико егзистирала нова, превасходно хрватска, државна творевина прокламована као Херцег-Босна. Приликом напада на Блаце, типично планинско село на планини Бјелашници, уз десну обалу речице Ракитнице, убијено је, на веома бестијалан начин, више недужних жена и старијих мушкараца. Неколико ухваћених мештана отерано је у логоре. У нападу је

учествовала и позната специјална јединица "Акрепи". Сва имовина мештана села Блаце опљачкана је, спаљена и уништена. На српском православном гробљу срушена је црквена капела.

Жртве: 1) Јелка (Мирко) Голубовић, 1910; 2) Манојло (Јово) Голубовић, 1912; 3) Радојка (Шћепо) Голубовић, 1915; 4) Спасенија (Симо) Голубовић, 1916; 5) Јелка (Симо) Килибарда, 1912; 6) Милица (Јаков) Килибарда, 1912; 7) Ана (Лазар) Куљанин, 1908; 8) Даница (Спасоје) Куљанин, 1910; 9) Милка Голубовић; 10) Цвија (Марко) Килибарда, 1912.

Ексхумација тела српских жртава села Блаце извршена 7. јуна 2000.

16. МАЈ 1992.

Пофалићи, велико насеље града Сарајево у коме је искључиво српско становништво, страдало је **16. маја 1992.** и неколико наредних дана приликом претходно припремљеног и планираног масовног напада преко 3000 муслиманских војника регрутованих са подручја Сарајева и сврстаних у јединице "Зелених беретки", Патриотске лиге из формација Армије БиХ. Многе од њих су поредводили познати криминалци које је г. Алија Изетбеговић ослободио издржавања казне да би му послужили за обрачуне са Србима. Том приликом је опљачкано и спаљено преко 500 српских кућа и преко 1000 осталих грађевинских објеката. Многи становници српске националности свирепо су поубијани или ухваћени и затворени у логоре. Лица српске националности Пофалића убијана су приликом напада у самом насељу испред својих кућа, у заседама које су муслимани постављали на путевима и богазама којим су кроз шуму и пашњаке, преко брда Хума и Жучи, многе породице, са децом и старим, покушавале пребећи на слободну српску територију. На крају, убијани су као затвореници, логораши или таоци у селу. Међу жртвама су углавном биле старије особе оба пола. Егзекуције над њима, поготово ако су извршене у кућама или затворима, извршене су на веома суров начин: тупим предметима, ножевима, па и спаљивањем. У томе су се посебно истицале тзв. Санџаклије, муслимани који су раније или приликом почетка рата као добровољци пристигли са подручја Рашке области из Републике Србије. Ни пре тога ни у даљем току рата на подручју Сарајева нису за само један дан муслимани које је предводио Алија Изетбеговић убили толико Срба. У једној великој градској четврти немилосрдно су уништили све што је српско.

Жртве: 1) Божур Елез, 1900; и његова супруга 2) Љубица (Ђоко) Елез, 1904; 3) Бранко Бозало, 4) Тихомир (Благоје) Братић, 1949; 5) Вида Братић; 6) Крсто (Спасоје) Буха, 1914; 7) Радован (Обрен) Буха, 1928; 8) Саво (Саве) Елез, 1935; 9) Радован Игњатовић; 10) Тихомир Игњатовић; 11) Зоран (Радован) Игњатовић, 1959; 12) Бранко (Маринко) Јеремић, 1941; 13) Божо Ковачевић; 14) Сретко (Драго) Мађаревић, 1935. и његова супруга 15) Душанка (Војин) Мађаревић, 1937; 16) Роса (Лазар) Мићић, 1902; 17) Ковиљка Мијовић, 1927; 18) Милорад (Данило) Рајчевић-Мишо, 1938; 19)

Славко (Милан) Рајчевић, 1957; 20) извесни Рашевић (подстанар, студент права), 21) инг. Мирослав (Митар) Роган-Миро, 1942; супружници 22) Мирко (Милан) Савић, 1940. и 23) Роса (Коста) Савић, 1948; браћа 24) Ранко (Ђорђе) Шојић, 1957. и 25) Бориша (Ђорђе) Шојић, 1957; 26) Нада Павловић-Васковић, 1957; 27) Стана (Љубо) Васковић, 1923; и њен супруг 28) Стево (Васко) Васковић, 1924; 29) Млађен Братић, 1932; 30) дете из породице Гаговић, од око две године, убијено, према изјавама сведока, ударцима о под себе у којој је пронађено, 31) Марица Мићић; 32) Драган (Ђорђе) Драганић, 1961; 33) Радомир (Драго) Марић, 1972; 34) Предраг (Гојко) Нишевић, 1957; 35) Петар (Александар) Пикулић-Перо, 1950; 36) Рајко Савић, 1948; 37) Живко Шараба, 38) Војин (Никола) Вукадин, 1968; 39) Слободан (Бошко) Оџаковић, 1964; 40) Неџо (Урош) Оџаковић, 1943; 41) Станко Пикулић; 42) Вид (Мило) Дуроњић, 1941; 43) Љубиша (Тихомир) Миновић, 1943; 44) Ранко (Владо) Папић, 1967; 45) Војко (Лука) Радовић, 1952; 46) Сока (Илија) Шкоро, 1945; 47) Саво Биберчић, 1925; 48) Надежда Биберчић-Нада, 1929; 49) Драган Шојић; 50) Ђоко Шараба, 51) Рајко (Бранко) Шараба, 1946; 52) Трифко Чангаловић; 53) Миливоје Вукадин; 54) Стана (Манојло) Чангаловић, 1920; 55) Душан Косић, 1932; 56) Милинко (Душан) Ковачевић, 1927; 57) Војо Пикулић 1926. и његова супруга 58) Марица Пикулић, 1925; 59) Синиша Старчевић; 60) Рајко Бандић; 61) Рајко Баковић; 62) Ново (Анђелко) Боровчанин, 1945; 63) Име непознато, супруга Братић Новице-Братуша; 64) Момо Војиновић, 1942; 65) Љубица Ковач, 1940; 66) Мирко Ковачевић 67) Љубица Ковачевић; 68) Радомир (Остоја) Радовић, 1953; 69) Вељко (Остоја) Радовић, 1958; 70) Војислав Чангаловић; 71) Славко (Драго) Симанић, 1928; 72) Млађа женска особа Гордана (27. год.) За извесна лица, жртве овог масакра, посебно из породица Вигњевић, Мочевић, Радовић, Ристичевић, Шалипур, Чардаловић и/или Чангаловић још не располажемо потребним подацима. Сарајевске кантоналне и градске власти годинама настоје да прикрију обим овог злочина.

20. МАЈ 1992.

Витковићи, једно од највећих села у коме су муслимани скоро дупло бројнији од Срба (Срба 372, муслимана 629, Југословена 47, осталих 25) и српски заселак Црквине у Општини Горажде, уништени су и етнички очишћени од својих српских староседелаца истовремено, **20. маја 1992.** и у неколико наредних дана. Убиства мештана и њихових гостију извршена су приликом напада, и још више после рације, у логорима од којих је посебно познат логор, у ствари одредиште за ликвидацију Срба не само Витковићи и Црквина, већ и околних насеља, а који је био смештен у некадашњем Задружном дому. У вишедневном погрому убијени су скоро сви чланови српске породице Делић и њихови рођаци. У истом дану убијено је и неколико лица српске националности која нису из Витковића и Црквина али су се, бежећи и трагајући за сигурним склоништем, затекли код својих рођака и пријатеља који су живели у тим селима. Циљ муслиманске акције био је да се ликвидира и уништи све што је српско. Заједно са људима страдала је и њихова имовина, све је опљачкано, спаљено и разорено. Избрисани су скоро и сами трагови некадашњег српског живота у неким селима Општине Горажде. Раскопавана су и преоравана чак и православна гробља. Оскрнављена и разорена православна цркве и капеле на гробљу.

Жртве: 1) Јово (Владо) Делић, 1947. и његова браћа 2) Никола (Владо) Делић, 1943; 3) Новица (Владо) Делић, 1939; 4) Радивоје (Владо) Делић-Раде, 1952. њихов синовац који није живео у Црквинама 5) Данило (Данило) Делић-Дане, 1960; зетови 6) Љубо (Перо) Матовић, 1934; 7) Милутин (Томо) Пејовић, 1937; 8) Перо (Стеван) Шекарић, 1929; 9) Угљеша (Нико) Жмугић, 1937. и његов син 10) Никола (Угљеша) Жмугић, 1963.

21. МАЈ 1992.

Жутица, општина Власеница. Муслиманска заседа на локалној саобраћајници Сребреница-Милићи, постављена је у наведеном засеоку претежно српског села Дервента (Срба 305, муслимана 1, Хрвата 1, Југословена 4, осталих 8) **21. маја 1992.** око петнаест часова. Заседу су припремили припадници локалних муслиманских оружаних формација, регрутовани са подручја општине Власеница, посебно Церске, Коњевић Поља и Касабе и сврстани у јединице Армије БиХ. Том приликом пресрели су, отворили ватру и уништили теретно цивилно возило, камионет марке ТАМ, рег. бр. ЗВ 328-91, у коме се налазило једанаест путника који су, са пртљагом и извесном количином пољопривредних производа, у недостатку других превозних средстава, једино на тај начин могли да из српског села Подравање (оп. Сребреница) оду у Милиће (оп. Власеница). Приликом напада већина путника је убијена, а извесан број жртава угљенисан у спаљеном возилу. Напад са тешким повредама преживела су само три путника.

Жртве: 1) Млађен (Драгољуб) Петковић, 1952; 2) Недељко (Милош) Кандић, 1956; 3) Миленко (Милисав) Ковачевић, 1960; 4) Мићо (Десимир) Лазаревић, 1974; 5) Миљана (Видоје) Обрадовић, 1938; 6) Војислав (Илија) Шарац, 1925; 7) Слободан (Радоје) Зечић, 1966; 8) Обренија (Миладин) Илић, 1958.

22. МАЈ 1992.

Борак Брдо, мало и сиромашно српско планинско село у Општини Горажде (Срба 22) напале су муслиманске оружане формације из самог града и околних муслиманских села Горажда и суседних општина, сврстаних у јединице Армије БиХ. Напад на село извршен је **22. маја 1992.** и тада, углавном на веома свиреп начин, убијено је шест становника, три жене и три мушкарца, српске националности. Преживели мештани напустили су своја огњишта, избегли из Борак Брда и заштиту нашли на слободној територији под влашћу органа РС. Њихову имовину и куће, стоку и све што су имали опљачкали су муслимани, некадашње комшијеа, а остало, оно што нису могли да однесу са собом, нападачи разорили и попалили.

Жртве: 1) Драго (Јован) Видаковић, 1936; 2) Илија Гладанац, 1913; 3) Мара (Миро) Ђоковић, 1942; 4) Милица (Јован) Ђоковић, 1907; 5) Миленко (Лазар) Радовић, 1962; 6) Анђелка (Јово) Терзић, 1921.

24. МАЈ 1992.

Горње Бабице, за локалне услове доста велико мешовито село (Срба 331, муслимана 448, осталих 12) у Општини Лукавац. Српски део села напао је **24. маја 1992.** велики број наоружаних муслимана највећим делом регрутованих из суседног, готово истоименог села Доње Бабице, али и добровољаца из околних муслиманских села ове и осталих општина у окружењу, униформисаних припадника Армије БиХ. Приликом напада убијено је више бранилаца и цивилних лица српске националности. Заробљени српски цивили су масакрирани, а преживели се кроз беспућа, са децом и без игде ичега, пробили и заштиту нашли на српској територији, пре свега, на најближој и познатој српској планини Озрен. Српска имовина и стока у селу Горње Бабице опљачкани су и постали власништво нападача, а непокретна имовина спаљена и разорена. Оскрнављено је и веома старо српско православно гробље.

Жртве: 1) Милан (Недељко) Бабић, 1944; 2) Петар (Недељко) Концулић, 1951; 3) Жељко (Војо) Концулић, 1968; 4) Илија (Ратко) Концулић, 1973; 5) Славко (Васкрсије) Гојковић, 1960; 6) Здравко (Милан) Бабић, 1972; 7) Миленко (Јово) Станић, 1967.

Касатићи, ово село припада Општини Хаџићи, једној од десет сарајевских општина. Реч је већем мешовитом селу са нешто знатнијим, али не и доминантним, бројем муслимана (Срба 129, Хрвата 1, муслимана 185). Напад на српски део села, уствари на заселак Милошевићи, извршен је изненада **24. маја 1992.** Напад је извршио велики број припадника Армије БиХ, регрутованих претежно из овог, а извешан број њих и из околних муслиманских места. Њихов једини задатак је био истребљење и протеривање српског становништва из овог села, општине и подручја Сарајева. По упаду и запоседању насеља, у властитој кући масакрирана је једна од бројнијих српских породица по којој овај заселак и носи име. Њихова имовина је опљачкана и пренета у муслимански део села, а остатак спаљен и разорен.

Жртве: 1) Ацо (Дејан) Милошевић, 1952; 2) Дејан (Никола) Милошевић, 1924; 3) Илија (Илија) Милошевић, 1941; 4) Јованка (Симо) Милошевић, 1929. и 5) Срђан (Гавро) Милошевић 1968. слеп младић и 6) Горан (Раденко) Тодоровић, 1968.

25. МАЈ 1992.

Кладањ, или боље речено опкољена српска села **Врановићи** (Срба 148, Југословена 2), **Младово** (Срба 62, Југословена 2), **Оловци** (Срба 221, Југословена 1), **Брдијељи** (Срба 90), **Обрђевци** (Срба 101) из Општине Кладањ, као и српски део села **Брњице** (Срба 312, муслимана 498) из Општине Живинице. Ту се слегао и велики број Срба који су избегли из суседне Општине Олово, као и самог општинског центра Кладња, укупно око 2500 душа, нападнути **25. маја 1992.** Напад су извеле веома бројне и добро наоружане формација Армије БиХ, регрутоване како у самом у Кладању, тако и у Живиницама, Олову, Тузли и муслиманским и хрватским насељима осталих околних општина. Приликом овог ничим изазваног напада убијено је више лица српске националности, знатан број њих похватан у својим кућама и у пољима за време уобичајених пролећних пољоприврених радова и одведен у муслиманске логоре Кладња и других општина под контролом муслиманских и хрватских власти. Многима од њих изгубио се сваки траг и још од тада њихове породице очекују најгоре вести. (Таква судбина задесила је Драгана Реметића, Драгана Зорановића, Војка Балотића и Војислава Балотића.) Жртве овог покоља у највечем броју су старије особе и особе које нису имале могућности да се благовремено склоне на преосталу слободну српску територију. Захваљујући жилавом отпору који су два дана пружали мештани нападнутих села, највећи број становника извукао се на територију суседних општина Шековићи и Зворник. После освајања наведених села нападачи и њихови рођаци однели све што се могло однети, опљачкали куће, оборе и стоку, а непокретну имовину (стамбене зграде, стаје, амбаре, и др.) разорили и спалили. Готово у исто време у самом граду уништили су православну цркву Свети Димитрије, а Парохијско-светосавски дом опљачкали и спалили.

Жртве: 1) Јован Ђерић, 1912. и његова супруга 2) Рајка Ђерић, 1918. и њихов син 3) Будимир (Јован) Ђерић, 1949; 4) Миољка Шкиљевић, 1914; 5) Чедо (Лаза) Шкиљевић, 1939. и његов брат: 6) Милорад (Лазар) Шкиљевић, 1947; 7) Илија (Перо) Алексић, 1921. и његов непокретан син 8) Игњат (Илија) Алексић, 1954; 9) Рајко (Зора) Алексић, 1947; 10) Неђо (Јован) Станојевић, 1938; 11) Драган (Будимир) Реметић, 1958; 12) Драган (Ристо) Зорановић; 13) Војка (Живојин) Балотић, 1960; 14) Војислав (Марко)

Балотић, 1954; 15) Цвијан Куцаловић, 1952; 16) Владимир Куцаловић; 17) Мићо Ристић; 18) Радислав Станојевић; 19) Војо Андрић, 1942.

Ђубрани, мало српско насеље у Општини Мостар, запоселе су **25. маја 1992.** добро наоружане регуларне оружане формације пристигле из суседне Републике Хрватске, у сарадњи са локалним јединицама тзв. Херцег-Босне регрутованим од муслиманског и хрватског становништва Мостара и околине. Приликом запоседања и окупације насеља убијене су две женске и једна мушка особа српске националности, које су остале у својим кућама и нису хтеле или нису могле да напусте село. Њихова, као и остала српска покретна имовина, опљачкана је а непокретна уништена.

Жртве: 1) Драгица Јањић; 2) Ристо (Драго) Јањић, 1942; 3) Страхило (Мићо) Јањић, 1950. сви из засеока Крушевица.

Дубница, Општина Калесија. Највеће, претежно српско, село у општини, (Срба 1024, муслимана 196, Хрвата 5, југословена 3, осталих 25) напали су **25. маја 1992.** наоружани припадници Армије БиХ прикупљени са подручја општина: Калесија, Зворник, Бановићи и Тузла. Нападу је претходило планско опкољавање и концентracија веома јаких и бројних муслиманско-хрватских оружаних јединица: Калесијска бригада, Прва тузланска бригада, артиљерија Бановића, "Џамијски голубови" из Зворника, и др. Село се пре тога више од двадесет дана успешно одупирало окупацији и уништењу. За то време, поготово од 2. маја 1992. стално је било изложено снајперским и артиљерским дејствима јединица Другог корпуса Армије БиХ, што је проузроковало знатне људске и материјалне губитке. Велики број мештана, посебно деце, жена и старијих особа, разним скривеним путевима углавном ноћу, у међувремену је евакуисан. После муслиманског освајања Дубнице убијено је више лица српске националности, а знатан број њих ухваћен и отеран у логоре. Опљачка овог богатог и великог села дуго је трајала. Опљачкано је све што је могло да се понесе и превезе: стока, пољопривредни алати, теретна и путничка возила, бела техника, намештај, житарице и храна... Непокретна имовина је разорена и спаљена. Муслимански новинар, репортер телевизиског канала из Тузле, преносећи слике уништеног српског села, тријумфално је изјавио: "Дубница није више село у коме се може живјети!" Колико су били систематични и темељни у разарању, сведоче и судбине српске православне цркве Свети Јоаким и Ана из 1912. године и Парохијски дом, који су опљачкани и до темеља разорени.

Жртве: 1) Здравко (Ристо) Јовић, 1935; 2) Славко (Миле) Којић, 1927; 3) Милорад (Давид) Марковић, 1905; 4) Драган (Трато) Митровић, 1974; 5) Душан (Томо) Малишевић, 1930; 6) старица Стоја; 7) Јока Икић, 1903; 8) Стево (Петар) Ђурић, 1951; 9) Крсманија Јанковић; 10) Томо (Цвико) Малишевић, 1959; 11) Радо (Душан) Ђурић, 1923; 12) Радојка Ђурић-Раја, 1923; 13) Мара (Јован) Костић, 1947; 14) Светозар (Мико) Вујаковић, 1943; 15) Војо (Саво) Јовановић, 1929; 16) Јово (Илија) Илић, народни гуслар убијен из снајпера; 17) Јован (Зорка) Тодоровић, 1953; 18) Саво (Милорад) Лукић, 1959; 19) Душан (Радо) Ђурић, 1955; 20) Српко (Симо) Митровић; 21) Илија (Миладин) Ћетковић, 1965.

25-26. МАЈ 1992.

Брадина, велико и познато село (Хрвата 33, муслимана 16 и Срба 604) у Општини Коњиц. Брадину су по други пут у току маја напали: од преко 3500 припадника хрватско-муслиманских оружаних снага Армије БиХ, **25-26. маја 1992.** Насеље је више од месец дана пре овог напада на свим саобраћајницама било окружено тзв. пунктовима, својеврсним бункерима са наоружаном посадом коју су сачињавали припадници Армије БиХ. У време напада у Брадини се налазио доста велики број избеглица из већ окупираних суседних српских села и заселака. Приликом напада и заузимања села страдали су многи људи, искључиво српске националности, убијани су на бестијалан начин, често хладним оружјем и ударцима тупим предметима. Оружани отпор и одбрана мештана којима су свесрдно помагале пристигле избеглице нису били довољни да се ефикасно супродставе далеко бројнијим и добро наоружаним нападачима. После окупације и покоља село је остало скоро пусто, препуштено муслиманским и хрватским силоватељима, пљачкашима и паликућама. Већи део преосталих мештана који нису могли да побегну похватани су и отерани у логоре који су, као и за време хрватске и муслиманске владавине током Другог светског рата, у међувремену никли широм Херцеговине. За Србе коњичког краја намењени су били углавном логори Челебић, спортска дворана "Мусала" у Коњицу и "Силос" у Тарчину, али ни остали им нису били непознати. Многи су у тим логорима и окончали свој живот. Велики број лица је нестао и за њима се још трага. Српска имовина је пренета у муслиманска и хрватска села или уништена. Спаљено је или разорено преко 200 стамбених зграда. Разорен је и православни храм *Светог Вознесења*. Са тим догађајима је била упозната и тзв. међународна заједница. *Њујорк тајмс* објавио је чланак Џона Барнса о страдању Срба Брадине у коме се аутор позвао на сведочење финског официра из састава УНПРОФОР-а Кари Хоглунда који, поред осталог, наводи да је о томе обавештена и муслиманска влада у Сарајеву. Позната је и изјава француског представника у ОУН Жана Меримеа који сведочи да је СБ ОУН већ 2. јуна 1992. добио извештај Бутроса Галија о страдању Срба у Брадини. Међутим, ништа није предузето да се заштите Срби коњичког краја. Није довољно помињати само Брадину, углавном српско село, а не поменути да је ту рођен и један од најпознатијих српских крвника и ратних злочинаца из времена Другог светског рата, злогласни Хрват и Поглавник НДХ др Анте Павелић.

Жртве: 1) Драго (Симо) Куљанин 1923; 2) Бранко (Божидар) Жужа, 1938; 3) Васо (Трифко) Жужа, 1957; 4) Јово (Стеван) Жужа, 1928; 5) Тодор (Стево) Жужа, 1954; 6) Његомир (Борислав) Копривица-Његош, 1974; 7) Гојко (Драго) Куљанин, 1962; 8) Горан (Бранислав) Куљанин, 1967; 9) Недељко (Васо) Куљанин, 1958; 10) Перо (Реља) Куљанин, 1965; 11) Раденко (Реља) Куљанин, 1959; 12) Слободан (Максим) Куљанин, 1963; 13) Ратомир (Коста) Куљанин, 1914; 14) Сретко (Радован) Куљанин-Беко, 1960; 15) Зоран (Мирко) Мркајић, 1957; 16) Мирко Мркајић-Кнез, 1933; 17) Раде (Мирко) Мркајић, 1937; 18) Никола (Јован) Глигоревећ, 1948; 19) Сава Глигоревећ, 1905; 20) Срђан (Ђуро) Копривица-Срђо, 1958; 21) Миленко (Драго) Куљанин, 1967; 22) Петар (Марко) Куљанин, 1960; 23) Предраг (Неђо) Куљанин, 1963; 24) Богдан (Томо) Куреш, 1923; 25) Спасоје (Саво) Мркајић, 1958; 26) Милорад (Павле) Куљанин, 1925; 27) Босиљка Живак, 1912; 28) Слободан (Боро) Куљанин, 1965; 29) Бранко (Милован) Куљанин; 30) Јово (Ђоко) Глигоревећ, 1908; 31) Борисав (Мирко) Глигоревећ-Род, 1937; 32) Малина (Лазар) Глигоревећ, 1912; 33) Васо (Петар) Вујичић-Киса, 1958; 34) Драган (Петар) Вујичић, 1960; 35) Недељко (Бошко) Драганић, 1954; 36) Ратомир (Обрен) Драганић, 1940; 37) Здравко (Анђелко) Живак, 1963; 38) Слободан (Страхиња) Живак, 1963; 39) Велимир (Страхиња) Живак, 1961; 40) Томислав (Чедомир) Живак, 1971; 41) Веселко (Саво) Живак, 1969.

27. МАЈ 1992.

Горња Буковица, на територији Општине Горажде, једно од веома малих брдско-планинских сиромашних села са мешовитим саставом становништва, али и знатном муслиманском вечином (муслимана 30, Срба 13). Муслимани из састава оружаних формација Армије БиХ, углавном добровољци из овог краја, извршили су напад на српски део сеоцета **27. маја 1992.** и том приликом уништили готово све што су затекло српско, од људи, без обзира на узраст или пол, до њихове имовине. Већина мештана српске националности је поубијана. Имовина и сточни фонд жртава и малог броја избеглих Срба опљачкани су и пренети у муслиманске куће, а непокретна имовина и оно што се није могло опљачкати и однети разорено и попаљено. Тела већине покојника угњенисана су и спаљена у кућима у којима су људи убијени.

Жртве: 1) Божана (Ђорђе) Вукашиновић, 1922; 2) Вељко (Димитрије) Вукашиновић, 1920; 3) Вукашин (Петар) Вукашиновић, 1902; 4) Грозда (Вујадин) Вукашиновић, 1936; 5) Даница (Божо) Вукашиновић, 1922; 6) Јованка (Гавро) Вукашиновић, 1932. и њен супруг 7) Милош (Неђо) Вукашиновића, 1928; 8) Милорад (Тодор) Вукашиновић, 1914.

Коњевић Поље, релативно велико муслиманско село у Општини Братунац, (Срба 8, муслимана 983, Југословена 4, осталих 4). Дана **27. маја 1992.** у осам часова, на раскрсници путева Братунац-Власеница-Зворник, односно Београд-Сарајево, оружане формације Армије БиХ, састављене од локалног муслиманског становништва са подручја Братунца, Коњевић Поља, Власенице, Нове Касабе, Церске и Сребренице, напале су из заседе колону привредних теретних цивилних моторних возила предузећа ДД "Боксит" из Милића. Колона возила пресретнута је приликом повратка из Зворника, после испоруке бокситне руде фабрици глинице Каракај. Жртве заседе и напада лица српске националности, возачи камиона. Том приликом, поред људских жртава, уништена сва возила у колони, а спаљено теретно возило марке "Мерцедес" рег. бр. ЗВ 249-29.

Жртве: 1) Новица (Милко) Сушић, 1962; 2) Зоран (Ненад) Поповић, 1959; 3) Ђорђо (Миленије) Мијатовић, 1950; 4) Стево (Новак) Симић, 1953; 5) Миломир (Јово) Вујадиновић, 1960.

Сарајево, подручје града, **ул. Васе Мискина**, испред продавнице за хлеб, **27. маја 1992.** активирана је подметнута експлозивна направа од које је смртно страдало више лица, а око 140 сарајевских цивила лакше и теже повређено. Да су масакр муслимани раније планирали и припремили сведочи, поред осталог, и присуство екипа ТВ Сарајево. У накнадном извештају СБ ОУН констатовано је, односно изражена је сумња, да Срби нису гранатирањем изазвали експлозију, већ да је експлозија последица подметнуте минске направе. Међутим, тај извештај у међувремену се "изгубио" и није стигао пре почетка седнице Савета безбедности. Циљ ове раније режиране трагедије, у којој муслимани нису једини учесници, и у којој је жртвовано толико недужних лица, је да се прекину преговори у Лисабону који су наговештавали мирно решење сукоба у БиХ и да се, по сваку цену, и СРЈ као једини кривац увуче у оружане босанско-херцеговачке сукобе и грађански рат који је већ ухватио маха. Тај циљ је и остварен, наводно увређени и бесни муслимани су прекинули лисабонске мировне преговоре, а Савет безбедности ОУН увео је након три дана економске санкције против СРЈ. Међу жртвама скоро половина њих била су лица српске националности. Независно од тога дајемо имена свих страдалих.

Жртве: 1) Срећко Шиклић; 2) Миле (Стеван) Ружић, 1921; 3) Гордана (Обрад) Ђеклић; 4) Владимир Богуновић, 1936; 5) Тамара Вејзагић; 6)

Влатко (Јован) Танасић, 1930; 7) Божица Патаки-Трајчев; 8) Неџиб Абдић (дете); 9) Руждија Бектешевевић; 10) Мирсад Фазлагвић; 11) Емина Карамустафић (дете); 12) Мехида Омеровић, 13) Хатица Салић; 14) Васвија Ченгић; 15) Јусуф Владовић;

28. МАЈ 1992.

Јеремићи, мало српско село, односно његов заселак Мановићи у Општини Власеница (50 становника Срба), **28. маја 1992.** напали су наоружани муслимани сврстани у неколико група, регрутовани са подручја власеничке и околних општина. Срећом, већина мештана, очекујући напад, благовремено су се извукли из Јеремића и отишли у суседна српска села и у сам град Власеницу. Приликом упада муслимани су убили једина три лица српске националности која из непознатих разлога нису напустила село. (Људи су у оваквим ситуацијама увек покушавали да спасу од имовине оно што се спасити може.) После освајања села све српске куће су опљачкане, стока одведена у суседна муслиманска села, а што се није могло однети уништено је, спаљено и разорено. У пљачки и паљевини, као и приликом упада у остала српска села, предњачили су цивили, а то су и у овом случају били муслиманске жене, старци и деца.

Жртве: 1) Богдан (Живко) Глигоревевић, 1958; 2) Станоје (Синиша) Кандић-Цане, 1953; 3) Радо (Ђорђе) Миросављевић, 1972.

29. МАЈ 1992.

Сандићи, муслимански заселак у близини муслиманског села Хрнчићи (муслимана 1226) у Општини Братунац. На регионалној саобраћајници између Братунца и раскрснице Коњевић Поље где се рачва магистрални пут за Београд и Сарајево, постављене су барикаде и прекинут саобраћај **29. маја 1992.** Приликом деблокаде саобраћајнице и уклањања барикаде на српске полицајце је из заседе коју су поставили муслимани из Хрнчића и околних села отворена жестока унакрсна ватра из пешадијског наоружања. Једна од жртава је и Милутин Милошевић, за кога је тадашњи представник ОУН за подручје бивше Југославије Тадеуш Мазовјецки у једном од својих бројних извештаја и оптужби против Срба, навео да су га убили Срби зато што је штитио муслимане у Братунцу. Господин Т. Мазовјецки је свесно прикрио истину да су часног човека и професионалца Милутина Милошевића убили муслимани које је штитио. То је пример само једне од бројних обмана светске јавности и ОУН које је починио представник ОУН Тадеуш Мазовјецки. Муслимани дуго нису дозволили приступ покопаним телима покојника, а есхуминирани су и достојанствено сахрањени тек након десет месеци, марта 1993.

Жртве: 1) Милутин (Стево) Милошевић, 1948; 2) Јово (Сретен) Благојевић, 1973; 3) Драгица (Стојан) Матикоса, 1955; 4) Срето (Милан) Сузић, 1960; 5) Миодраг (Мило) Воркапић, 1971; 6) Иван (Ратко) Ивановић, 1970; 7) Драган (Десимир) Петровић, 1967; 8) Весна Крџалић; 9) Александар (Мирко) Граховац, 1972; 10) Жарко Ивановски.

Бавар, велико село у Општини Јајце. Злочин се догодио **29. маја 1992.** у српским засецима једног од највећих вишенационалних села ове општине (Срба 156, Хрвата 934, муслимана 513, Југословена 5, осталих 1). Напад на српску заједницу села Бавар извршили локални муслимани и Хрвати припадници Армије БиХ. Жртве су четири цивилне особе српске националности. Остали Срби, пре свих мајке са децом, благовремено напустили Бавар и потражили заштиту у суседним српским насељима.

Имовина страдалих и избеглих Срба је опљачкана и уништена.

Жртве: 1) Стојан (Илија) Тривуновић, 1923; 2) Драго (Стојан) Пуцар, 1957; 3) Стана (Лазо) Тривуновић, 1924; 4) Илија (Нико) Тривуновић, 1954.

30. МАЈ 1992.

Растовци, у овом селу из Општине Нови Травник (пре рата општина се звала Пуцарево), у коме доминантну вечину чине Хрвати у односу на Србе и муслимане (Хрвата 543, муслимана 39, Срба 13), из верских и националних мотива, убијена су ватреним оружјем три недужна млада човека, цивила српске националности из породице Медић **30. маја 1992.** Убиство су извршили наоружани локални униформисани припадници Армије БиХ.

Жртве: 1) Симо Медић, рођ. 1968; 2) Драган Медић, 1970. и 3) Млађан Медић, 1974.

Језеро, мало српско насеље у посавској Општини Оџак, које није регистровано ни у географским картама, ни у статистчком попису насеља, нападнуто **30. маја 1992.** Напад на Језеро извршиле муслиманско-хрватске локалне јединице из састава Армије БиХ. Том приликом у кући Срете Млинаруевића убијене су три цивилне особе српске националности, домаћин и два његова госта који су ту, вероватно, бежећи од истог непријатеља из својих села потражили заштиту. После извршеног злочина, како се то обично догађа, убице опљачкале домаћинство жртава, а потом демолирали и уништили остатке имовине.

Жртве: 1) Владо (Станко) Видић, 1961; 2) Срето (Раде) Млинаруевић, 1938; 3) Здравко (Стево) Ђурић, 1952.

МАСОВНИ ЗЛОЧИНИ МАЈА 1993.

Приредила: Драгана Гавриловић

26. МАЈ 1993.

Сарајево, подручје Општине **Хаџићи**. Муслиманске оружане формације из састава Армије БиХ извршиле су напад на линије одбране Хаџића **26. маја 1993.** Том приликом су заробили и, потом, убили четири српска борца из састава Хаџићке бригаде Војске Републике Српске. Тела покојника, посредством и залагањем представника УНПРОФОР-а, српска страна је преузела тек 23. јуна 1993. на гробљу Влаково. Приликом идентификације и прегледа спољних повреда покојника констатовано је да су српски заробљеници масакрирани углавном хладним оружјем, односно тупим предметима и ножем: једној од жртава пререзано је грло, другој одсечена десна страна лобање, трећој пробијено теме...

Жртве: 1) Милорад (Миленко) Мичић, 1956; 2) Сретен (Средо) Зимоња, 1968; 3) Раденко (Вељко) Мариловић, 1954; 4) Горан (Марко) Шекеревић, 1961.

28. МАЈ 1993.

Возућа, једно од највећих села у Општини Завидовићи (Срба 1330, муслимана 661, Хрвата 7, Југословена 23, осталих 25) као и бројни околни српски засеоци у долини реке Возућице близу манастира Свете Тројице: Јеличићи, Липе, Царина, Пашалићи, и др. неочекивано су нападнути **28. маја 1993.** Изненадан напад иза линија српске одбране извршила је нека од више различитих диверзантско-терористичких јединица, највероватније из састава Завидоваћке бригаде, Другог корпуса Армије БиХ. Приликом упада у село, за кратко време, убијена су четири и рањено више цивилних лица српске националности, оскрнављен манастир, а неколико српских кућа опљачкано је, разорено и спаљено.

Жртве: 1) Милош (Илија) Достанић, 1936; 2) Љубан (Лука) Пашалић, 1937; 3) Ковиљка (Петар) Пашалић, 1935; 4) Ранка (Милош) Павловић, 1926.

30. МАЈ 1993.

Речица, мало брдско и сиромашно српско село (Срба 46) у Општини Хан Пијесак, страдало је **30. маја 1993.** у неочекиваном препадну јаче муслиманске оружане формације, вероватно неке специјализоване диверзантске јединице Армије БиХ, састављене од бораца са истог подручја и добрих познавалаца локалних услова и терена. Приликом напада и одбране села страдало више мештана српске националности и три добровољца, од тога два добровољца мађарске националности из Кикинде, који су већ дуже времена помагали одбрани угрожених српских насеља овог краја. Све српске цивилне жртве поубијане у властитим кућама. Српска имовина је у највећој мери опљачкана, спаљена и разорена.

**Масовни злочини муслиманских и хрватских снага над Србима,
1992 – 1995.**

Жртве: 1) Јанош (Иљеш) Балинт, 1965; 2) Љубан (Михално) Васковић, 1929; 3) Златомир (Србинко) Гаврић, 1955; 4) Милорад (Божо) Голијан, 1937; 5) Радосав (Мића) Мумовић, 1938; 6) Јозеф (Јозеф) Чорба, 1961; 7) Душан (Петар) Голијан, 1928.

МАСОВНИ ЗЛОЧИНИ МАЈА 1994.

Приредила: Драгана Гавриловић

1. МАЈ 1994.

Сучани у Општини Шековићи. Велико српско село (Срба 568, муслимана 3, Југословена 3), жестоко је гранатирано из најразноврснијих артиљеријских и минобацачких оруђа разног калибра, на дан православног Васкрса **1. маја 1994.** после подне око 15 часова. У нападу су учествовале муслиманске јединице са подручја Кладња и Станова, које припадају оружаним формацијама Другог корпуса Армије БиХ. Приликом гранатирања живот су изгубила четири лица српске националности.

Жртве: 1) Зоран Лаиновић; 2) Ружа (Симо) Радивојевић, 1950; 3) Мира (Стјепан) Крстић, 1976; 4) Мара (Стојан) Милић, 1928.

10. МАЈ 1994.

Брчко, урбани део града, **10 маја 1994.** око 19,30 часова, ул. Јелене Вокчић, приликом гранатирања ужег градској језгра, Дома културе, хотела "Галеб" и других јавних објеката у центру је, теже и лакше повређено више цивилних лица. Том приликом убијена су и три лица породице Исаиловић, а једна од жртава, покојна Светлана Исаиловић, налазила се у осмом месецу трудноће. Жртве су страдале у властитој кући. Гранатирање је извршено ван зоне ратних дејстава. Многим приватним и јавним објектима нанета је знатна материјална штета. Гранатирање је извршено у време док је у Брчком било у току заседање Скупштине Републике Српске.

Жртве: 1) Свјетлана Исаиловић, 1967. њена трогодишња кћерка 2) Божана Исаиловић, 1991. и свекар 3) Божо Исаиловић, 1933.

11. МАЈ 1994.

Вијенац, мало планинско српско село на чувеној Озрен планини (Срба 54, муслимана 5, осталих 2) у Општини Лукавац. Током рата село је више пута нападано: (26. маја. 1992; потом 01. јуна 1992; 18. јула 1992; 29. септембра. 1992, па од 29. новембра до 03. децембра 1992, наредне године 19. априла 1993. и 11. јуна 1993, а у 1994 напад од 3. марта 1994.) и у свим тим нападима регистроване су бројне жртве и велика разарања. **Једанаестог маја 1994.** извршен је последњи и најжешћи напад у коме су учествовале доста бројне оружане формације 2. и 4. корпуса Армије БиХ и добровољачке јединице из више исламских земаља које су се такође налазиле у саставу Армије БиХ. Помоћ проређеној и малобројној одбрани Вијенца пружили су мештани српске националности из околних озренских насеља и општина. Па и поред тога локални муслимани и муџахедини успели су да савладају српску одбрану и освоје село. Том приликом убијена су многа лица српске националности, а Вијенац опљачкан и разорен. Једанаести мај 1994. је почетак трајне окупације овог српског села.

Жртве: 1) Недељко (Бошко) Бојић, 1953; 2) Веселко (Жарко) Босић, 1960; 3) Нинко (Драгољуб) Даниловић, 1966; 4) Боро (Милутин) Даниловић, 1954; 5) Бошко (Илија) Дрљић, 1945; 6) Слободан (Симо) Дрљић, 1969; 7) Симо (Теодор) Дрљић, 1950; 8) Војко (Стојко) Зеленовић, 1956; 9) Живорад (Давид) Илић, 1964; 10) Миливоје (Стојан) Јовић, 1966; 11) Славко (Мирко)

**Масовни злочини муслиманских и хрватских снага над Србима,
1992 – 1995.**

Јотић, 1971; 12) Тодор (Бошко) Ковачевић, 1946; 13) Стојко (Милутин) Ковачевић; 14) Миодраг (Недо) Лазић, 1972; 15) Милорад (Саво) Малић, 1966; 16) Ратко (Велимир) Марић, 1966; 17) Жељко (Љубомир) Марић, 1963; 18) Војко (Маринко) Марић, 1953; 19) Недељко (Миленко) Марић, 1957; 20) Богдан (Стојан) Марић, 1964; 21) Бојан (Драго) Миливојевић, 1973; 22) Вид (Илија) Миливојевић; 23) Митар (Ристо) Миливојевић, 1972; 24) Момир (Станоје) Митровић, 1961; 25) Станко (Милоје) Мишић, 1949; 26) Станоје (Радован) Накић, 1965; 27) Владо (Љубо) Остојић, 1966; 28) Саво (Бошко) Петковић, 1960; 29) Бошко (Петко) Петковић, 1943; 30) Драган (Маринко) Пијетловић, 1973; 31) Душко (Панто) Планинчевић, 1959; 32) Радојица (Бошко) Попадић, 1971; 33) Богдан (Раде) Поповић, 1955; 34) Влајко (Милан) Ракић, 1958; 35) Винко (Станко) Рауковић; 36) Теодор (Мирко) Савић, 1944; 37) Весељко (Мирко) Смиљанић, 1957; 38) Војин (Остоја) Суботић, 1958; 39) Радивоје (Симо) Суботић, 1965; 40) Предраг (Давид) Томић, 1967; 41) Јанко (Јелисије) Чикојевић, 1976; 42) Драгутин (Јово) Чикојевић, 1941; 43) Новак (Симо) Чолић, 1972; 44) Јово (Стојко) Шарић, 1947; 45) Драган (Томо) Шућур, 1971.

МАСОВНИ ЗЛОЧИНИ МАЈА 1995.

Приредила: Драгана Гавриловић

1. и 2. МАЈ 1995.

Градишка (Босанска) нашла се на удару оружаних формација, артиљерије и ратног ваздухопловства Републике Хрватске **1. и 2. маја 1995.** за време хрватске офанзиве "Бљесак" у Западној Славонији и окупације тог дела Републике Српске Крајине. Подручје Западне Славоније налазило под заштитом ОУН и СРЈ, али нико од "заштитника" није се супротставио хрватској агресији, масовним убиствима и изгону Срба са њихових огњишта. Супротно обавези и свом мандату, снаге и команде УНПРОФОР-а све време пружале значајну логистичку подршку хрватским оружаним формацијама. Циљ гранатирања и бомбардовања насеља у Републици Српској биле су готово непрегледне колоне Срба који су из Хрватске преко моста на Сави бежали из нападнутог подручја у (Босанску) Градишку и околна српска села где су тражили и налазили прибежиште и заштиту. У овој хрватској акцији само на подручју града убијено дванаест лица српске националности и више њих рањено. На стамбеним и другим објектима у граду и селима је после гранатирања регистрована огромна материјална штета.

Жртве: 1) Видосав (Велимир) Аћимовић, 1943; 2) Данијела (Драго) Гајић, 1989; 3) Немања (Драго) Гајић, 1984; 4) Даринка Кутић, 1918; 5) Млађен Кутић, 1912; 6) Љубица (Илија) Перић, 1921; 7) Стево (Ђуро) Раниловић, 1969; 8) Данијел (Благоје) Ратковић, 1977; 9) Николина (Младен) Рачић, 1978; 10) Марија (Душан) Тадић, 1940; 11) Уна (Саша) Тадић, 1992; 12) НН мушкарац из села Бистрик.

27. МАЈ 1995.

Власеница, у атару општине Власеница у близини раније страдалог српског села Рупово Брдо, убијено је пет мештана, цивила српске националности. Жртве су страдале у заседи коју су поставили муслимани на макадамском путу између Рупова Брда и Купусна **27. маја 1995.** у 17,15 часова. Организатори и учесници заседе су припадници 28. дивизије Армије БиХ, под командом Насера Орић, а са седиштем у заштићеној и наводно демилитаризованој зони Сребренице. Иако су од средине априла 1993. били под посебним надзором оружаних снага ОУН, муслимани су веома често у мањим или већим формацијама излазили из сребреничког краја и терорисали околна српска насеља и српско становништво. Супротно међународним обавезама, те терористичке активности нису спречавали војници УНПРОФОР-а Канадског, а потом ни Холандског батаљона. То се догодило и наведеног дана, када се пет српских цивила дрвосеча враћало у старом камиону марке Мерцедес напуњеном дрвима која су из шуме превозили за своја домаћинства. Прегледом спољних повреда тела констатовано да су неке жртве биле само рањене, а потом убијене тупим предметима и искасапљене ножевима.

Жртве: 1) Љубиша (Војин) Голић, 1946; 2) Милисав (Станко) Петровић, 1948; 3) Бранко (Драго) Николић, 1950; 4) Миладин (Радивоје) Савић, 1957; 5) Милош (Милош) Мишић, 1961.

28. МАЈ 1995.

Милино Село, на Озрену у Општини Лукавац, настањено српским становништвом (Срба 396, Југословена 4), страдало је **28. маја 1995.** у неочекиваном и жестоком, претходно добро припремљеном и испланираном, нападу муслиманских јединица из састава Другог, или Тузланског, корпуса Армије БиХ. Том приликом убијено је више лица српске националности, а знатно већи број мештана повређен углавном пешадијским ватреним оружјем и дејством артиљерије. Многи стамбени и привредни објекти у селу су оштећени.

Жртве: 1) Слободан (Војин) Јовић, 1945; 2) Војин (Ђорђе) Видаковић, 1940; 3) Јоцо (Симо) Видаковић, 1958; 4) Анђелко (Душан) Ђукановић, 1971; 5) Перо (Недо) Радић, 1943; 6) Раденко (Саво) Радић, 1954; 7) Драго (Станко) Недић, 1942; 8) Милорад (Милан) Кулишић, 1938; 9) Ненад (Милан) Кулишић, 1941; 10) Винко (Саво) Недић, 1973; 11) Жељко (Јеленко) Недељковић, 1940; 12) Милан (Васо) Пушелјић, 1958.